

NATIONALE ARBEIDSRAAD

CENTRALE RAAD VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN

ADVIES Nr. 2.335

CRB 2022-3300
CO 1000

Gemeenschappelijke Raadszitting van 20 december 2022

Voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, van het Wetboek van internationaal privaatrecht en van het Gerechtelijk Wetboek – Omzetting van Richtlijn (EU) 2019/2121 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen – Bescherming van de werknemers

x

x

x

3.347

ADVIES

Onderwerp: Voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, van het Wetboek van internationaal privaatrecht en van het Gerechtelijk Wetboek – Omzetting van Richtlijn (EU) 2019/2121 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen – Bescherming van de werknemers

Bij brief van 22 mei 2022 heeft mevrouw K. VAN VOSSOLE van de beleidscel Justitie het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd over een voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht en van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op de gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/2121 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen.

Vervolgens heeft de heer P.-Y. DERMAGNE, minister van Werk, bij brief van 6 juni 2022 het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd in het kader van de omzetting van diezelfde richtlijn. De minister vraagt de Raad zich uit te spreken over de aanpassing van:

- de wet van 19 juni 2009 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een bijzondere onderhandelingsgroep, een vertegenwoordigingsorgaan en procedures betreffende het medezeggenschap van de werknemers in ondernemingen ontstaan ten gevolge van een grensoverschrijdende fusie van kapitaalvennootschappen;

- de wet van 19 juni 2009 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een bijzondere onderhandelingsgroep, een vertegenwoordigingsorgaan en procedures betreffende het medezeggenschap van de werknemers in ondernemingen ontstaan ten gevolge van een grensoverschrijdende fusie van kapitaalvennootschappen;
- de cao nr. 94 van 29 april 2008 betreffende werknemersmedezeggenschap in de uit grensoverschrijdende fusies van kapitaalvennootschappen ontstane vennootschappen.

Het Dagelijks Bestuur van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft vervolgens de wens geuit om zich aan te sluiten bij de werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad.

De bespreking van deze kwestie werd toevertrouwd aan de gemengde commissie "Ondernemingsraden – Europese vennootschap".

Op verslag van die commissie hebben de in de Nationale Arbeidsraad verenigde sociale gesprekspartners op ... 2022 een collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94/1 gesloten tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94.

Tegelijkertijd met die collectieve arbeidsovereenkomst hebben de Raden op verslag van diezelfde commissie op 20 december 2022 het navolgende advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD EN DE CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN

I. ADVIESAANVRAAG

Bij brief van 22 mei 2022 heeft mevrouw K. VAN VOSSOLE van de beleidscel Justitie het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd over een voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht en van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op de gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/2121 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen. Verschillende bepalingen van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen die aldus worden gewijzigd, hebben namelijk betrekking op het arbeidsrecht en met name op de informatie en raadpleging van werknemers in het kader van een grensoverschrijdende fusie, splitsing of omzetting.

Vervolgens heeft de heer P.-Y. DERMAGNE, minister van Werk, bij brief van 6 juni 2022 het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd in het kader van de omzetting van diezelfde richtlijn omdat een aantal bepalingen uit de richtlijn betrekking heeft op de bescherming van werknemers in het kader van grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen, onder meer wat het medezeggenschap van de werknemers betreft. De minister vraagt de Raad bijgevolg zich uit te spreken over de aanpassing van:

- de wet van 19 juni 2009 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een bijzondere onderhandelingsgroep, een vertegenwoordigingsorgaan en procedures betreffende het medezeggenschap van de werknemers in ondernemingen ontstaan ten gevolge van een grensoverschrijdende fusie van kapitaalvennootschappen;
- de wet van 19 juni 2009 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een bijzondere onderhandelingsgroep, een vertegenwoordigingsorgaan en procedures betreffende het medezeggenschap van de werknemers in ondernemingen ontstaan ten gevolge van een grensoverschrijdende fusie van kapitaalvennootschappen;
- de cao nr. 94 van 29 april 2008 betreffende werknemersmedezeggenschap in de uit grensoverschrijdende fusies van kapitaalvennootschappen ontstane vennootschappen.

Aangezien de Raad van oordeel is dat bij de omzetting van de richtlijn in het sociaal recht en het vennootschapsrecht de samenhang en correcte onderlinge afstemming in acht moeten worden genomen, heeft hij besloten beide voornoemde adviesaanvragen tegelijkertijd te behandelen.

Het Dagelijks Bestuur van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft vervolgens de wens geuit om zich aan te sluiten bij de werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad.

Tijdens hun werkzaamheden konden de Raden rekenen op de expertise van vertegenwoordigers van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en de FOD Justitie.

II. **CONTEXT EN RETROACTA**

- A. De Raden herinneren eraan dat Richtlijn 2005/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 betreffende grensoverschrijdende fusies van kapitaalvennootschappen, en in het bijzonder artikel 16 daarvan, de medezeggenschapsrechten van werknemers regelt bij een grensoverschrijdende fusie.

Wat deze medezeggenschapsrechten voor werknemers betreft, werd de richtlijn in Belgisch recht omgezet door middel van de bovengenoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 en, voor de aangelegenheden die niet bij cao kunnen worden geregeld, door middel van de twee voornoemde wetten van 19 juni 2009.

Deze omzetting vereiste overigens ook een aanpassing van het Wetboek van vennootschappen.

- B. Richtlijn 2005/56/EG werd vervolgens opgeheven en vervangen door Richtlijn (EU) 2017/1132 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht. Deze richtlijn coördineert de bepalingen van de verschillende bestaande richtlijnen inzake vennootschapsrecht, brengt er bepaalde wijzigingen in aan en heft die bepalingen op.

Daarna werd Richtlijn (EU) 2017/1132 gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen.

Deze laatste richtlijn heeft met name tot doel de situatie van grensoverschrijdende splitsingen en omzettingen te regelen en, voor de drie grensoverschrijdende verrichtingen waarop ze betrekking heeft, te zorgen voor een betere bescherming voor de werknemers op het gebied van medezeggenschap en informatie en raadpleging van de werknemers of hun vertegenwoordigers voorafgaand aan en tijdens grensoverschrijdende verrichtingen.

Deze aanpassingen maken een aanpassing van het Belgisch rechtskader noodzakelijk. Het is vanuit dat perspectief dat de Nationale Arbeidsraad door de beleidscel Justitie en door de minister van Werk werd geraadpleegd.

In dit kader vond de Nationale Arbeidsraad het aangewezen de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 aan te passen door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94/1 aan te nemen. Hij wil, samen met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, eveneens bemerkingen maken bij de voorgestelde wijzigingen aan het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, het Gerechtelijk Wetboek en de twee voornoemde wetten van 19 juni 2009 die hij heeft ontvangen.

III. AANPASSING VAN DE COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST

- A. Om Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, om te zetten, heeft de Nationale Arbeidsraad de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94/1 aangenomen voor de aangelegenheden waarvoor hij bevoegd is.

Het onderwerp en het toepassingsgebied van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 werden aldus aangepast en in een nieuwe Titel I gegoten, zodat ze voortaan het werknemersmedezeggenschap in het kader van zowel grensoverschrijdende fusies als grensoverschrijdende splitsingen en omzettingen bestrijken. Er werd gezorgd voor overeenstemming met het toepassingsgebied van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, dat is bepaald in het kader van de omzetting van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121. Wat de bevoegdheden van de Nationale Arbeidsraad betreft, zal de collectieve arbeidsovereenkomst op 31 januari 2023 in werking treden.

De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 werd dienovereenkomstig geherstructureerd om er twee nieuwe Titels (III en IV) aan toe te voegen: de ene heeft betrekking op grensoverschrijdende splitsingen en de andere op grensoverschrijdende omzettingen. Deze nieuwe Titels volgen dezelfde structuur als die van de nieuwe Titel II over grensoverschrijdende fusies.

Bovendien is er in Richtlijn (EU) 2017/1132, en dus ook in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94, voortaan sprake van een informatiemoment voor werknemers: de leidinggevende of bestuursorganen delen zonder onnodig uitstel het resultaat van de onderhandelingen over het werknemersmedezeggenschap mee aan de werknemers of hun vertegenwoordigers.

- B. De Raden herinneren eraan dat de andere informatie- en raadplegingsrechten van de werknemers en de door Richtlijn (EU) 2019/2121 geregelde medezeggenschapsrechten geregeld blijven overeenkomstig de geldende wettelijke en verordenende bepalingen en collectieve arbeidsovereenkomsten.

Wat de economische en financiële informatie betreft, blijven de rechten van de werknemers bijvoorbeeld met name geregeld door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen van 23 maart 2019, de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en het koninklijk besluit van 27 november 1973 houdende reglementering van de economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden.

De andere rechten inzake informatie en raadpleging van de werknemers blijven met name geregeld door de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 9 van 9 maart 1972 houdende ordening van de in de Nationale Arbeidsraad gesloten nationale akkoorden en collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden, nr. 24 van 2 oktober 1975 betreffende de procedure van inlichting en raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers met betrekking tot het collectief ontslag, nr. 32 bis van 7 juni 1985 betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolge de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers die overgenomen worden bij overname van activa na faillissement, nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, nr. 84 van 6 oktober 2004 betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap, nr. 88 van 30 januari 2007 betreffende de rol van de werknemers in de Europese coöperatieve vennootschap, en nr. 101 van 21 december 2010 betreffende de informatie en raadpleging van de werknemers in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie.

IV. CONCRETE VOORSTELLEN MET BETREKKING TOT DE AANGELEGENHEDEN DIE BIJ WET GEREGELD MOETEN WORDEN

A. Wetboek van vennootschappen en verenigingen

De Raden stellen vast dat het voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen tot doel heeft Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, om te zetten in Belgisch recht wat de vennootschapsrechtelijke aspecten betreft. Bepaalde specifieke bepalingen hebben echter betrekking op kwesties waar de werknemers bij betrokken zijn of belang bij hebben.

1. Informatie en raadpleging van de werknemers en de werknemersvertegenwoordigers

- a. 1) De Raden herinneren eraan dat de rechten van de werknemers inzake informatie en raadpleging in sociale, financiële en economische aangelegenheden zowel tijdens als na de grensoverschrijdende verrichtingen geregeld blijven door de bestaande wettelijke bepalingen en collectieve arbeidsovereenkomsten. De Nationale Arbeidsraad brengt deze beginselen bovendien in herinnering in de overwegingen die voorafgaan aan zijn collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94/1. Voorts voegt Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, informatiemomenten toe voor de werknemers en hun vertegenwoordigers.

Zo beogen met name de artikelen 25, 47 en 74 van het voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen de omzetting van de verplichtingen die vermeld worden in artikel 86 sexies, §§ 1, 2, 5, 6 en 7, artikel 124, §§ 1, 2, 5, 6 en 7 en artikel 160 sexies, §§ 1, 2, 5, 6 en 7 van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121.

Deze verplichtingen betreffen de opstelling door het bestuursorgaan van de bij de fusie, splitsing of omzetting betrokken vennootschappen, van een verslag voor de deelnemers in de vennootschap en de werknemers waarin de wettelijke en economische aspecten van de grensoverschrijdende verrichting worden toegelicht en verantwoord en waarin de gevolgen van de grensoverschrijdende omzetting voor de werknemers worden toegelicht. In het verslag wordt met name toelichting gegeven over de gevolgen voor de toekomstige bedrijfsactiviteiten van de vennootschap of de vennootschappen. Dat verslag omvat in principe een deel voor de deelnemers in de vennootschap en een deel voor de werknemers. Het verslag wordt ten minste in elektronische vorm ter beschikking gesteld van de deelnemers in de vennootschap en de vertegenwoordigers van de werknemers van elk van de bij de grensoverschrijdende verrichting betrokken vennootschappen of, indien er geen zulke vertegenwoordigers zijn, van de werknemers zelf. De vertegenwoordigers van de werknemers of, indien die er niet zijn, de werknemers zelf, kunnen een advies uitbrengen over dit verslag, zoals bepaald in het nationale recht.

2) De Raden constateren dat in de memorie van toelichting bij de voornoemde artikelen 25 en 74 van het ter advies voorgelegde voorontwerp van wet, de reikwijdte van de voornoemde verplichtingen wordt toegelicht:

- Zo moet, wat de werknemers betreft, in het verslag worden toegelicht welke gevolgen de voorgestelde grensoverschrijdende fusie of omzetting heeft voor de werkgelegenheid. In het verslag moet in het bijzonder worden toegelicht of er zich belangrijke veranderingen zullen voordoen in de arbeidsvoorwaarden, en in de vestigingsplaatsen van de vennootschap. Voorts moet in het verslag worden toegelicht hoe deze veranderingen van invloed zouden zijn op alle dochtervennootschappen van de vennootschap.
- In de memorie van toelichting staat vervolgens dat, overeenkomstig de richtlijn, het verslag van het bestuursorgaan geen onderdeel voor werknemers hoeft te bevatten indien alle werknemers van de vennootschap lid zijn van het bestuursorgaan van de vennootschap.
- Om te komen tot een betere bescherming voor de werknemers, moeten de werknemers zelf of hun vertegenwoordigers bovendien advies kunnen verstrekken over het onderdeel van het verslag waarin de op hen wegende gevolgen van de grensoverschrijdende verrichting worden uiteengezet.

- 3) De Raden constateren dat volgens de richtlijn het deel van het verslag voor de werknemers niet opgesteld hoeft te worden wanneer alle werknemers van de vennootschap en, in voorkomend geval, haar dochterondernemingen tot het bestuurs- of leidinggevende orgaan behoren (artikel 86 sexies, § 8, artikel 124, § 8 en artikel 160 sexies, § 8). De Raden achten het verkieslijk deze formulering, die duidelijker is, in de memorie van toelichting op te nemen ter vervanging van de in punt 2) bedoelde tekst en er concrete voorbeelden aan toe te voegen om het begrip ervan te vergemakkelijken.
 - 4) De Raden vragen tot slot om de toelichtingen in de memorie van toelichting bij artikel 25 en artikel 74 ook op te nemen in de memorie van toelichting bij artikel 47, dat betrekking heeft op grensoverschrijdende splitsingen.
- b. De Raden benadrukken bovendien dat er wat de informatie en raadpleging van de werknemers in aangelegenheden van sociale aard betreft, een cascade van toepassing is, en zij vragen dat deze ook in acht wordt genomen in het kader van de artikelen 25, 47 en 74 van het ter advies voorgelegde voorontwerp van wet.

De Raden stellen immers vast dat artikel 25, § 1, laatste lid, artikel 47, § 1, laatste lid, en artikel 74, laatste lid van het ter advies voorgelegde voorontwerp van wet elk het volgende bepalen: "Indien de organisaties ter vertegenwoordiging van de werknemers in de schoot van de ondernemingsraad, van vakbondsafvaardiging of van het comité voor preventie en bescherming op het werk (...) een advies formuleren in het kader van de informatie voorgeschreven door artikel 11 van de Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 (...)".

De Raden wijzen erop dat de formulering van het voorontwerp van wet de indruk zou kunnen wekken dat er een "keuze" mogelijk is met betrekking tot het orgaan dat kan worden geraadpleegd, terwijl het gaat om een cascade die moet worden gerespecteerd voor de informatie en raadpleging in sociale aangelegenheden.

De Raden vragen dan ook om het bovengenoemde lid als volgt te formuleren: "Indien de organisaties ter vertegenwoordiging van de werknemers in de schoot van de ondernemingsraad, indien er geen ondernemingsraad is, van de vakbondsafvaardiging, en als er geen ondernemingsraad of vakbondsafvaardiging is, van het comité voor preventie en bescherming op het werk (...) een advies formuleren in het kader van de informatie voorgeschreven door artikel 11 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 (...)".

- c. De Raden merken bovendien op dat overeenkomstig artikel 86 sexies, paragraaf 7, artikel 123, paragraaf 1, punt b), en artikel 160 sexies, paragraaf 7 van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, de werknemers, indien er in de onderneming geen werknemersvertegenwoordigers zijn, zelf een advies kunnen uitbrengen.

Het laatste lid van § 1 van artikel 25 en van artikel 47, evenals het laatste lid van artikel 74 van het voorontwerp van wet, zouden dus ook moeten verwijzen naar "de werknemers" indien er geen ondernemingsraad, vakbondsafvaardiging of comité voor preventie en bescherming op het werk is, zowel wat betreft de mogelijkheid voor de werknemers om een advies uit te brengen als wat betreft het gemotiveerde antwoord van het bestuursorgaan.

- d. De Raden constateren tot slot dat in artikel 86 duodecies, paragraaf 1, artikel 126 quater, paragraaf 1, en artikel 160 duodecies van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, tevens wordt verwezen naar de rol van de Europese ondernemingsraad en de bevoegde organen van de Europese vennootschap. In dit verband wordt in overweging 27 van Richtlijn (EU) 2019/2121 het volgende gepreciseerd:

"De werknemersvertegenwoordiging overeenkomstig het nationale recht of, indien van toepassing, de nationale gebruiken, moet ook de eventuele relevante organen omvatten die overeenkomstig het Unierecht zijn ingesteld, zoals de Europese ondernemingsraad die is ingesteld overeenkomstig Richtlijn 2009/38/EG en het vertegenwoordigingsorgaan dat is ingesteld overeenkomstig Richtlijn 2001/86/EG van de Raad."

De Raden stellen vast dat deze bepalingen geen gevolgen hebben voor de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, voor de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 101 van 21 december 2010 betreffende de informatie en raadpleging van de werknemers in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie, nr. 84 van 6 oktober 2004 betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap en nr. 88 van 30 januari 2007 betreffende de rol van de werknemers in de Europese coöperatieve vennootschap. Die hoeven dus niet aangepast te worden.

De Raden vragen evenwel om in de wet of ten minste in de memorie van toelichting te verduidelijken dat de "werknemersvertegenwoordiging" de overeenkomstig die collectieve arbeidsovereenkomsten ingestelde organen omvat.

2. Preventieve controle door de notaris

- a. De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen, wijzen erop dat de preventieve controle van de wettigheid bij een grensoverschrijdende fusie, omzetting of splitsing, zoals vereist door Richtlijn (EU) 2019/2121, in het ter advies voorgelegde voorontwerp van wet de vorm heeft gekregen van de gebruikelijke wettigheidscontrole door de notaris bij dit soort transacties, namelijk een interne en externe controle van de wettigheid. Zij menen dat deze controle volstaat om aan de vereisten van de richtlijn te voldoen.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, nemen er nota van dat artikel 30 van het voorontwerp van wet ertoe strekt artikel 12:117 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen aan te passen en aan te vullen wat de preventieve controle door de notaris betreft bij grensoverschrijdende fusies en dat artikelen 58 en 80 soortgelijke bepalingen willen invoeren met betrekking tot grensoverschrijdende splitsingen en omzettingen.

Die bepalingen bepalen in de eerste plaats (eerste lid) dat de notaris na onderzoek het bestaan en zowel de interne als de externe wettigheid moet bevestigen van de rechtshandelingen en formaliteiten waartoe de vennootschap waarvoor hij optreedt, is gehouden.

Diezelfde bepalingen bepalen eveneens welke documenten bij de aanvraag van het aan de grensoverschrijdende verrichting voorafgaande attest aan de notaris moeten worden bezorgd.

Artikelen 30, 58 en 80 van het ter advies voorgelegde voorontwerp van wet stipuleren vervolgens dat de notaris moet overgaan tot de *formele* controle van bepaalde documenten en vermeldingen, hetgeen inhoudt dat hij enkel nagaat of aan de vormvereisten is voldaan. Een dergelijke formulering is in strijd met het eerder vermelde eerste lid van diezelfde bepalingen, waarin sprake is van een onderzoek en bevestiging door de notaris van "het bestaan en zowel de interne als de externe wettigheid [...] van de rechtshandelingen en formaliteiten".

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, wijzen erop dat artikelen 86 quaterdecies, 127 en 160 quaterdecies van Richtlijn (EU) 2017/1132 erin voorzien dat de lidstaten de rechterlijke, notariële of andere bevoegde instantie of instanties aanwijzen voor het toezicht op de rechtmatigheid van grensoverschrijdende verrichtingen voor de onderdelen van de procedure die door het recht van de lidstaat van vertrek, van de lidstaat van de fuserende vennootschap of van de lidstaat van de gesplitste vennootschap worden geregeld. In België werd de notaris als bevoegd aangewezen.

Volgens de bepalingen van de richtlijn, moet de notaris dus de rechtmatigheid van grensoverschrijdende verrichtingen controleren, in al haar facetten. Bijgevolg moet het voorontwerp van wet worden aangepast om het in overeenstemming te brengen met de richtlijn, door de term "formele" te vervangen door een formulering die overeenkomt met de eerste leden van artikelen 30, 58 en 80.

Indien echter blijkt dat de notaris niet in staat is de rechtmatigheid van de grensoverschrijdende verrichtingen in al haar facetten te controleren, moet een andere partij worden aangewezen die deze controle wel kan uitvoeren. Anders moet de omzetting van de richtlijn door België als gebrekkig worden beschouwd.

- b. De Raden wijzen er eveneens op dat in de memorie van toelichting bij artikel 30 wordt verduidelijkt dat de notaris kan weigeren om het pre-fusieattest af te leveren als hij vaststelt dat de schuldeisers geen voldoening hebben gekregen of een grensoverschrijdende fusie is opgezet voor onrechtmatige, frauduleuze of criminele doeleinden.

In die memorie van toelichting worden vervolgens de relevante feiten en omstandigheden omschreven die ten minste in aanmerking moeten worden genomen bij die beoordeling, zoals het aantal werknemers, de gebruikelijke werkplek van de werknemers en van specifieke werknemersgroepen, de plaats waar de sociale bijdragen verschuldigd zijn, het aantal gedetacheerde werknemers in het jaar vóór de grensoverschrijdende operatie in de zin van Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad, en het aantal werknemers dat gelijktijdig in meer dan één lidstaat werkzaam is in de zin van Verordening (EG) nr. 883/2004. Bij de beoordeling moet ook rekening worden gehouden met de relevante feiten en omstandigheden in verband met de medezeggenschapsrechten voor werknemers indien dergelijke rechten van toepassing zijn krachtens het rechtskader waarvan sprake in dit advies.

De Raden vinden dat deze toelichtingen ook moeten worden opgenomen in de memorie van toelichting bij artikelen 58 en 80 van het wetsontwerp.

3. Rechten van de werknemers als schuldeisers

De Raden stellen vast dat zij om advies worden gevraagd over de aspecten van het voorontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen die, voor elk van de drie grensoverschrijdende verrichtingen, betrekking hebben op de informatie en de raadpleging van de werknemers.

De Raden willen niettemin benadrukken dat ook de rechten van de werknemers als schuldeisers gewaarborgd dienen te worden. Ze verwijzen in dit verband met name naar overweging 24 van Richtlijn (EU) 2019/2121: "(...) Tot de te beschermen schuldeisers kunnen ook huidige en voormalige werknemers met verworven bedrijfspensioenrechten behoren, alsook personen die uitkeringen van een bedrijfspensioen ontvangen (...)".

De Raden stellen vast dat dit beginsel van bescherming van de rechten van de werknemers als schuldeisers niet voorkomt in de bepalingen (artikelen 22, 44 en 71, artikelen 23, 45 en 72 en artikelen 24, 46 en 73) of in de memorie van toelichting van het ter advies voorgelegde voorontwerp van wet. Ze menen dat dit op zijn minst uitdrukkelijk moet worden vermeld in de memorie van toelichting.

4. Technische en punctuele opmerkingen

- a. De Raden benadrukken eveneens dat de concordantie met de gebruikelijke begrippen en terminologie in acht moet worden genomen. Ze stellen hierbij vast dat in artikel 25, § 1, voorlaatste lid, en in artikel 47, § 1, voorlaatste lid, in de Franse tekst bijvoorbeeld de term "salarié" wordt gebruikt, terwijl dit "les travailleurs" zou moeten zijn.
- b. De Raden merken op dat in artikel 80, derde lid, 3° van het voorontwerp van wet een fout is gemaakt in de verwijzing naar Richtlijn (EU) 2017/1132. Er moet namelijk worden verwezen naar "artikel 86 terdecies" en niet naar "artikel 133".
- c. Voorts stellen de Raden voor om de spelling van de Franse tekst te controleren. In de voorlaatste zin van artikel 74 van het voorontwerp van wet staat bijvoorbeeld "organisations précitée ...".

B. De wetten van 19 juni 2009 houdende begeleidende maatregelen en diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een bijzondere onderhandelingsgroep, een vertegenwoordigingsorgaan en procedures betreffende het medezeggenschap van de werknemers in ondernemingen ontstaan ten gevolge van een grensoverschrijdende fusie van kapitaalvennootschappen

De Raden zijn van oordeel dat de titels van de hierboven genoemde wetten en hun toepassingsgebied zouden moeten worden aangepast, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de wijzigingen die in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden en in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 worden aangebracht.

Om te zorgen voor een parallellisme met betrekking tot de inwerkingtreding van alle bepalingen van de wetten en overeenkomsten tot omzetting in Belgisch recht van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, stellen de Raden voor om te voorzien in een inwerkingtreding van deze wetswijzigingen op 31 januari 2023.

C. Sociaal Strafwetboek

De Raden zijn van oordeel dat het Sociaal Strafwetboek moet worden aangepast, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de wijzigingen die in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden en in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 en de twee in punt B. genoemde wetten worden aangebracht.

Om te zorgen voor een parallellisme met betrekking tot de inwerkingtreding van alle bepalingen van de wetten en overeenkomsten tot omzetting in Belgisch recht van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, stellen de Raden voor om te voorzien in een inwerkingtreding van deze wetswijzigingen op 31 januari 2023.

D. Gerechtelijk Wetboek

De Raden stellen vast dat artikel 582, 12° van het Gerechtelijk Wetboek moet worden aangepast zodat het betrekking heeft op geschillen over de instelling en de werking van een bijzondere onderhandelingsgroep, een vertegenwoordigingsorgaan en op het werknemersmedezeggenschap in uit grensoverschrijdende fusies ontstane vennootschappen, verkrijgende vennootschappen en omgezette vennootschappen, met uitzondering van de bijzondere procedure die wordt ingevoerd in artikel 3 van de voornoemde wet van 19 juni 2009 houdende diverse bepalingen, waarvan de titel eveneens aangepast zal moeten worden in het Gerechtelijk Wetboek.

Om te zorgen voor een parallellisme met betrekking tot de inwerkingtreding van alle bepalingen van de wetten en overeenkomsten tot omzetting in Belgisch recht van Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, stellen de Raden voor om te voorzien in een inwerkingtreding van deze wetswijzigingen op 31 januari 2023.

E. Toepassing op ondernemingen in de publieke sector

De Raden beklemtonen dat Richtlijn (EU) 2017/1132, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2019/2121, niet alleen van toepassing is op ondernemingen in de private sector, maar ook op ondernemingen in de publieke sector.

De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94, gewijzigd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94/1, kan geen oplossing zijn voor het probleem van de omzetting van de richtlijn voor ondernemingen in de publieke sector. Het personeel van die sector valt namelijk niet onder de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, op grond waarvan de collectieve arbeidsovereenkomst wordt gesloten.

Daar voor de publieke ondernemingen een regeling uitgewerkt dient te worden die vergelijkbaar is met die van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94, wordt voorgesteld dat de regering daartoe de nodige maatregelen treft.

V. **VOORSTEL BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN DE WERKNEMERS IN GEVAL VAN VERRICHTINGEN VOLGENDE OP DE GRENSOVERSCHRIJDENDE FUSIE, OMZETTING OF SPLITSING**

Overeenkomstig artikel 86 terdecies, paragraaf 7, artikel 133, paragraaf 7 en artikel 160 terdecies paragraaf 7 van de voornoemde Richtlijn (EU) 2017/1132, zijn de Raden van oordeel dat wanneer de uit de grensoverschrijdende fusie ontstane vennootschap, de verkrijgende vennootschap of de omgezette vennootschap werkt met een stelsel van werknemersmedezeggenschap, zij verplicht is maatregelen te nemen om de medezeggenschapsrechten van de werknemers te beschermen in geval van eventuele daaropvolgende grensoverschrijdende of binnenlandse fusies, splitsingen of omzettingen voor een termijn van vier jaar nadat de grensoverschrijdende fusie, splitsing of omzetting van kracht is geworden, door de in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 94 en de wetten regelgevende teksten tot omzetting van de voornoemde richtlijn vastgelegde regels op overeenkomstige wijze toe te passen.

VI. EVALUATIE VAN DE RICHTLIJN

De Raden stellen vast dat artikel 4 van Richtlijn (EU) 2019/2121 het volgende bepaalt: "Uiterlijk op 1 februari 2027 verricht de Commissie een evaluatie van deze richtlijn, met inbegrip van een evaluatie van de tenuitvoerlegging van de bepalingen inzake de informatie, de raadpleging en de medezeggenschap van werknemers in het kader van grensoverschrijdende verrichtingen, (...) en brengt de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité verslag uit over de bevindingen van die evaluatie (...)."

De Raden zijn van mening dat deze exercitie bijzonder zinvol is en ontegenzeggelijk pedagogische voordelen heeft.
